

El Gust per la Lectura 2016-2017

CICLE MITJÀ
D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Per un plat de macarrons

Mercè Canela

Guia didàctica

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

El Gust per la Lectura 2016-2017

Cicle mitjà d'educació primària

Per un plat de macarrons

Guia didàctica

Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics

Estel Alcañiz Montiu
Sandra Pallarès Llaó

Setembre de 2016

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Índex

1.	Introducció.....	5
2.	Objectius de la proposta.....	6
3.	Guia didàctica.....	7
	3.1 Qui ha escrit aquest llibre.....	8
	3.2 Activitats per fer abans de llegir.....	13
	3.3 Activitats per fer mentre llegim.....	16
	3.4 Activitats per fer després de llegir.....	22
4.	Quadre de continguts.....	28
5.	Bibliografia.....	29

1. Introducció

Mercè Canela i Garayoa: Escriptora dedicada a la literatura infantil i juvenil.

(Sant Guim de Freixenet, la Segarra, 11 de juliol de 1956)

Es donà a conèixer amb *De qui és el bosc?* (1976); el mateix any guanyà el premi J.M. Folch i Torres amb *L'escarabat verd* (1977); seguiren, entre d'altres, *La fantasia inacabable d'Antoni Gaudí* (1980, premi Crítica Serra d'Or 1981), *Lluna de tardor* (1982, premi de literatura juvenil l'Esparver 1982), *El planeta dels set sols* (1985, premi Lola Anglada 1984), *El rastre de les bombolles* (1990), *S'ha de ser animal* (1991, premi Vaixell de Vapor), *Les portes del temps* (1995), *La casa de les acàcies* (1997), *Per un plat de macarrons* (1997) i *Els dimarts del senyor F* (1998). Des del 1998 és directora de la revista *Cavall Fort*.

Font: Gran Enciclopèdia Catalana. www.enciclopedia.cat

Per saber-ne més sobre l'autora podeu visitar l'apartat que l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana li dedica: <http://www.escriptors.cat/autors/canelam/> ¹

Mercè Canela és una autora molt viatgera, com queda palès en els seus contes i novel·les. *Per un plat de macarrons* proposa un viatge d'una altra mena: endinsar-nos en una aventura culinària molt divertida, plena de secrets molt ben guardats. A més, el llibre tracta temes com ara el valor de l'amistat, l'altruisme o l'egoisme, com també l'estima envers els animals. La història té per protagonistes el Bruno, cuiner, i la Rita, la seva veïna, amiga i potser alguna cosa més. Tots dos sumen esforços per salvar la gata del noi, la Maduixa, que ha estat segrestada per un ric malvat que es vol quedar totes les receptes exitoses de la ciutat.

¹ Consulta: 23.05.16.

2. Objectius de la proposta

Les activitats que es presenten a continuació pretenen fer fixar l'alumne en els fets més importants de *Per un plat de macarrons*, aprofundir en el vocabulari, i reflexionar sobre els secrets i el valor de l'amistat. En concret es proposen:

- Estimular i desvetllar el gust per la lectura.
- Generar expectatives per llegir, acompanyar el procés de comprensió, i desvetllar el sentit crític respecte els personatges i esdeveniments narrats al llibre.
- Fomentar l'ús de la biblioteca del centre o del barri.
- Saber cercar informació sobre l'autora del llibre, ja que les vivències dels autors marquen de manera notable les històries que ens expliquen.
- Ampliar el lèxic dels alumnes (tant paraules com frases fetes).
- Reflexionar sobre la relació que hi pot haver entre els secrets i la cuina.
- Aprofitar l'espai de la classe, la biblioteca, l'aula d'informàtica, etc. per dur a terme diverses activitats relacionades amb la lectura i aconseguir que els alumnes deixin d'identificar la lectura amb una activitat obligatòria, estàtica i poc dinàmica.

3. Guia didàctica

Aquesta proposta està pensada per a alumnes de cicle mitjà. En aquest cicle els alumnes necessiten millorar la fluïdesa lectora i fomentar el gust per la lectura, esbrinar les seves preferències lectores i gaudir de les vivències i descobertes que els pot proporcionar el món dels llibres.

Suggerim dos tipus diferents de lectura, que, segons quina sigui la vostra realitat, es poden fer de manera alternativa o bé combinada:

- Una lectura en veu alta de fragments per part del mestre i relectures individuals, cada alumne.
- Lectura individual silenciosa, per capítols, preveient aturades per parlar de la part llegida i fer les activitats que s'escullin del quadern de l'alumne.

Pel que fa a la fragmentació de la lectura, proposem l'esquema següent:

- Abans de llegir:
 - Qui ha escrit aquest llibre?
 - Activitats per fer abans de llegir
- Mentre llegim:
 - Capítol 1
 - Capítol 2
 - Capítol 3 i 4
 - Capítol 5 i 6
 - Capítol 7-8
 - Capítol 9
 - Capítol 10
 - Capítol 11 i 12
- Després de llegir

No cal dir que també es poden fer els exercicis proposats per a cada capítol un cop llegit el llibre sencer. Si els alumnes ho permeten, potser és la millor opció, perquè la comprensió global del text i el seu missatge només es pot obtenir havent-ne fet la lectura completa. De fet, fins i tot és més fàcil, el lector està en possessió de totes les pistes...

Pel que fa a la lectura en veu alta, es diu que una de les activitats més valuoses per afavorir el gust per llegir i la competència lectora en general és escoltar llegir un expert, una persona que en sàpiga.

De vegades es tendeix a abandonar aquest tipus de lectura de seguida que els alumnes guanyen una mica d'autonomia llegint («Ara ja ets gran, ja en saps, llegeix tu sol»). Llegir en veu alta per als alumnes és una pràctica que no s'hauria d'abandonar al llarg de tota l'escolaritat: a educació infantil i a cicle inicial, cada dia un conte, i a partir de cicle mitjà, cada dia un fragment d'un llibre. Sigui com sigui el tipus de lectura que escolliu, es fa imprescindible parlar del que s'ha llegit, compartir-ho per veure les diferents lectures que s'han fet i anar construint el significat entre tots plegats. Així, com diu Aidan Chambers: ²

Hablar bien sobre los libros es una actividad en sí muy valiosa, pero también es el mejor entrenamiento que existe para hablar bien sobre otras cosas. De modo que al ayudar a los niños a hablar de sus lecturas, los ayudamos a expresarse acerca de todo lo otro que hay en sus vidas.

Parlar d'allò que s'ha llegit, compartir-ho amb un igual, descobrir què en pensa l'altre, comprovar que té sentiments semblants o oposats... tot això permet crear uns vincles importants entre els alumnes, i configurar-los, a poc a poc, com una veritable comunitat de lectors.

Organització de les activitats

A continuació es donaran unes orientacions sobre les activitats que es proposen al quadern dels alumnes.

L'objectiu principal d'aquest dossier és **despertar el gust per llegir dels alumnes**. En aquesta guia trobareu apartats que demanen escriure i apartats amb suggeriments d'activitats per fer a la classe. El quadern dels alumnes consta de moltes activitats: no és obligat fer-les totes, només són suggeriments: cada mestre pot escollir les que cregui que poden anar millor als seus alumnes.

Les activitats s'agrupen en quatre blocs diferents:

- les que volen apropar l'escriptora als infants (1-6)
- les que tenen per objectiu motivar la lectura del llibre i explorar-ne les diferents parts (7-13)
- les que volen guiar la lectura del llibre capítol per capítol o per grups de capítols (15-48)
- les de després de llegir, que necessiten tenir present la globalitat de l'obra, i permeten desenvolupar la reflexió i la valoració crítica (49-57).

A la guia didàctica trobareu referenciades les activitats del quadern de l'alumne amb el solucionari i propostes per dinamitzar la reflexió i conversa en grup, generar textos escrits, murals o altres activitats complementàries.

² CHAMBERS, A. *Dime*. Ciutat de Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2007 («Espacios para la lectura»).

3.1. Qui ha escrit aquest llibre?

Activitat 1

Mercè Canela

Amb el llibre a les mans reflexionem amb els alumnes sobre qui és l'autor o autora d'aquest llibre i on podem trobar-ne informació. A la contracoberta poden descobrir una breu biografia de l'autora i compartir la lectura.

A continuació els podem fer reflexionar sobre què podem fer per trobar més informació sobre l'autora, i també recordar-los aspectes de la cerca d'informació que haguem treballat abans. Conjuntament o per grups explorem la pàgina de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana: <http://www.escriptors.cat/?q=autors>.⁴ Finalment, es poden comentar els aspectes que els hagin cridat més l'atenció de la vida de l'escriptora, o bé aprofundir en la seva personalitat: *Com creieu que és la Mercè Canela? Què li agrada o li interessa?*

Activitat 2

Per parelles o en petit grup poden completar la biografia de la Mercè Canela. És important realitzar l'activitat sense el suport del web al davant, ja que completar els espais en blanc és un bon exercici de deducció que s'enriqueix amb la interacció dels alumnes. Per resoldre l'activitat hauran d'aplicar criteris semàntics, lèxics i gramaticals, com ara l'adequació de la paraula al sentit del paràgraf, el discerniment entre paraules d'una mateixa família, la consideració d'aspectes de concordança i derivació.

Solucionari:

1 estudiar, 2 obra, 3 bibliotecària, 4 estranger, 5 biblioteca, 6 escriptura, 7 redacció, 8 escriptora, i 9 premis.

³ Consulta: 23.05.2016.

⁴ Consulta: 23.05.2016.

Activitat 3

Aquesta activitat té una doble funció: conèixer l'obra de Mercè Canela i fer una cerca pautada de la informació al web. Un cop localitzada la informació els alumnes l'han d'ordenar i classificar en una taula.

Solucionari

	ANY	TITOL DE L'OBRA	PREMI
7	1991	<i>S'ha de ser animal!</i>	Vaixell de vapor de narrativa infantil
2	1981	<i>La fantasia inacabable d'Antoni Gaudí</i>	Serra d'Or de literatura infantil i juvenil
4	1983	<i>Els set enigmes de l'iris</i>	Guillem Cifre de Colonya
1	1977	<i>L'escarabat verd</i>	Josep Maria Folch i Torres
3	1982	<i>Lluna de tardor</i>	L'Esparver de narrativa juvenil
5	1984	<i>Asperú, joglar embruixat</i>	Llista d'Honor de l'IBBY
6	1984	<i>El planeta dels set sols</i>	Lola Anglada de narrativa de Terrassa

Activitat 4

Aquesta activitat ens serveix per apropar-nos una mica més a la vida de Mercè Canela, en concret als escenaris que han format part de la seva vida.

Solucionari

Al mapa mut els alumnes han de situar com a mínim les ciutats de Barcelona, Berlín i Brussel·les. A més, també poden pintar els països que ens interessin. Per grups poden buscar informació sobre aquests països i ciutats.

Activitat 5, 6 i 7

Mercè Canela dirigeix des de fa uns quants anys la revista *Cavall Fort*. Aquestes tres activitats, a més d'apropar-nos a la faceta de directora de Canela, pretenen donar a conèixer una publicació en català adreçada als

nens i nenes d'aquesta edat, desvetllar les ganes de llegir la revista, i conèixer com orientar-se per triar el que els interessi més llegir.

Activitat 5

Per realitzar l'activitat cada petit grup ha de disposar de dos o tres exemplars de la revista. Es tracta de remenar la revista, descobrir què hi poden trobar i comprovar què es manté i què canvia d'un número a un altre.

Primer és important passar pàgines i comentar lliurement el contingut, després per començar a veure quina és l'estructura de la revista centrem als alumnes en l'anàlisi de la portada.

Solucionari (exemple, variarà en funció dels números consultats)

Número: 1291 Data: primera quinzena maig 2016	Titulars <i>La finestra</i> : El centenari de Ramon Fuster i Rabés <i>Anem en bicicleta</i> : Per l'entorn del parc d'Olèrdola <i>La natura</i> : Arbres famosos
Número: 1287 Data: primera quinzena de març 2016	Titulars <i>La finestra</i> : Uns jocs olímpics a Escòcia! <i>La natura</i> : Qui hi viu als llacs d'alta muntanya? <i>El calaix del doctor Cirera</i> : Sempre ple a la primavera!

Solucionari del qüestionari

- Els destacats de la portada no sempre corresponen als mateixos apartats. A vegades se'n destaquen uns i a vegades uns altres.
- Els titulars sempre es troben desenvolupats a l'interior de la revista.
- La imatge de la portada té relació amb algun dels apartats de la revista.
- Cal adonar-se que els titulars de la portada són petits anuncis del que es troba a l'interior.

Activitat 6

Aquesta activitat dóna a conèixer el sumari als alumnes, una eina que els permetrà orientar-se per la revista: veure què poden trobar en un sol cop d'ull (sense passar pàgines), seleccionar el que volen llegir, i cercar-ho ràpidament consultant la numeració de les pàgines.

S'inicia l'activitat amb una hipòtesi que han de confirmar (què és un sumari?). Després comparen els sumaris de les diferents revistes i treuen conclusions recollint l'ús i els avantatges del sumari. La interacció en grup permet als alumnes qüestionar-se, aportar solucions, discutir i contrastar opinions, però també crear nous coneixements.

La diferència tècnica entre un sumari i un índex és escassa i de vegades es confon, però generalment es considera sumari un avançament del contingut del llibre situat al principi de tot, mentre que l'índex, més desenvolupat, va al final del llibre.

Activitat 7

Aquesta activitat, plantejada com un repte per a l'alumnat, permet conèixer un aspecte més de la vida de l'escriptora. Els alumnes han de localitzar a les revistes on diu que Mercè Canela n'és la directora.

Solucionari

Sempre es troba a la darrera pàgina de la revista, a la pàgina de crèdits.

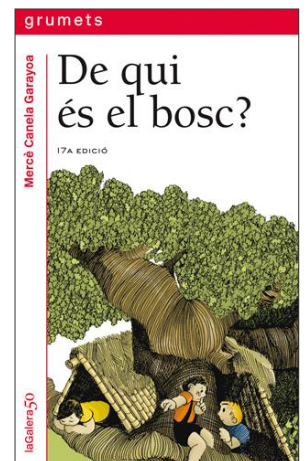
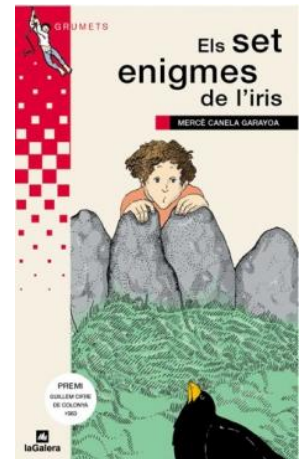
3.2. Activitats per abans de llegir

Tot i que hi ha activitats de resposta múltiple o de relacionar, les activitats per abans de llegir es poden comentar i dur a terme oralment, en gran grup. De manera que la reflexió serà compartida per tothom i tothom podrà tenir l'opció de donar la seva opinió.

Activitats 8 i 9

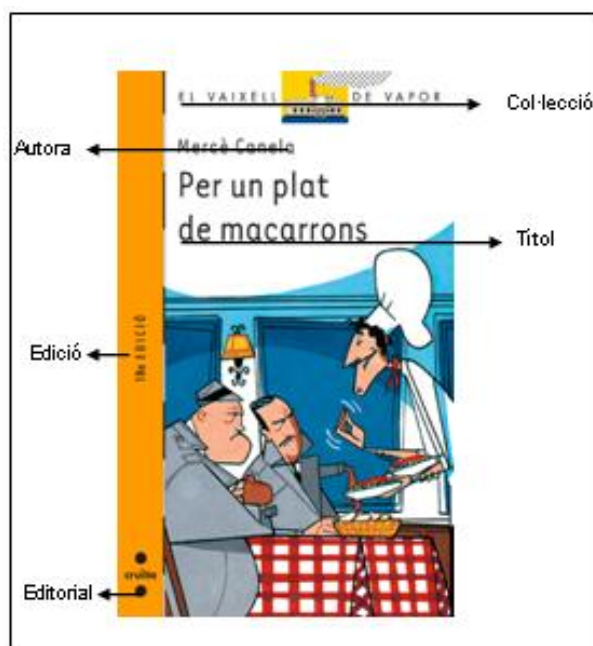
Aquestes dues activitats volen que l'alumne conegui una mica més la biblioteca del centre. De la mà de Mercè Canela, es proposa la visita a la biblioteca de l'escola per esbrinar quins llibres d'aquesta autora hi tenen. Han de remenar-los, fixar-se en la portada i contraportada, fullejar-los una mica per esbrinar quin voldrien que els regalessin i quin regalarien a un amic concret. És important que formulin arguments complets, tries justificades, ja que d'aquesta manera l'activitat els permetrà afinar criteris que els permetin establir els seus gustos i preferències lectores, i fer tries també tenint en compte la manera de ser i els interessos de la persona a qui regalarien el llibre. L'activitat es pot fer de manera oral o escrita. Si dins del mateix grup hi ha coincidències en la tria, podem escoltar i valorar els diferents raonaments. Aprofitant la visita a la biblioteca el mestre guia els alumnes per conèixer l'ordre i la classificació dels llibres. S'han de fixar, per exemple, que l'ordre és alfabètic, en les etiquetes de colors, els nivells segons els cursos, si hi ha cartells o no, etc.

A continuació es pot plantejar una conversa sobre els llibres que tenen a casa, quins són, si disposen d'un racó o prestatge per endreçar-los... L'objectiu és donar valor als llibres i distingir els que són de tots (que requereixen un ordre perquè tothom els pugui trobar) i els que són personals (que endrecen, ordenen i consulten lliurement segons els seus propis interessos).

Activitat 10

Aquesta activitat i les dues següents volen centrar l'alumne en el llibre que ens ocupa, *Per un plat de macarrons*, i generar expectatives per a la lectura. L'anàlisi de la informació de la coberta ens permet conèixer el tipus de contingut que hi podem trobar i parlar-ne amb propietat amb un lèxic específic que pot ser desconegut o pot generar dubtes de significat als alumnes: títol, editorial, col·lecció, edició, autora... És important dedicar un temps a conèixer bé aquestes paraules tècniques i a referir-se amb propietat a les parts del llibre. En les converses que a partir d'ara es generin a l'aula sobre aquest o altres llibres, caldria vetllar per l'ús correcte d'aquests termes. Proponem d'elaborar una fitxa del llibre. En el quadern de l'alumne n'hi ha una de molt senzilla, i podríeu també aprofitar la que acostumeu a fer servir.

FITXA	
Títol:	Per un plat de macarrons
Autora:	Mercè Canela
Il·lustrador/a:	Ramon Rosanas García-Galán
Editorial:	Cruïlla
Col·lecció:	El vaixell de vapor
Any:	1997
Número de pàgines	94

Activitats 11 i 12

A partir de l'observació de la imatge de la portada, en aquestes activitats proposem formular hipòtesis sobre la lectura: *de quin tema deu tractar aquest llibre?, què deu estar dient el cuiner?, qui són aquests dos*

personatges? Les activitats es poden resoldre per parelles i després compartir les hipòtesis que s'hagin generat.

Durant la lectura del llibre o al final de la lectura caldrà retornar a aquestes activitats per comprovar les hipòtesis i veure si anaven ben encaminats o no.

Activitats 13 i 14

La recepta dels macarrons i el que s'és capaç de fer per aquesta recepta és la trama central del llibre. Per això proposem unes preguntes inicials de reflexió personal de l'alumne, que després es poden compartir en una conversa en gran grup:

- *Us agraden els macarrons? Quan n'acostumeu a menjar?*
- *Us agrada fer de cuiners? Ajudeu a la cuina?*
- *Quins són els plats que us agraden més?*
- *Què estariu disposats a fer per un plat del vostre menjar preferit?*

Aquesta conversa recull coneixements, vivències, sensacions i emocions que permetran apropar el tema de la lectura a l'alumnat, i ajudaran que puguin establir connexions durant la lectura entre el que ells saben i el que passa al llibre.

Activitats 15 i 16

La contracoberta ens desvetlla noves informacions sobre el contingut de la història, i genera noves expectatives que cal aprofitar per desvetllar en els alumnes les ganes de llegir. L'activitat 15 és de comprensió literal, i consisteix a relacionar fragments de frases, que ajudaran l'alumne a memoritzar informació important per situar-se en el llibre.

Solucionari

1-c, 2-d, 3-b, 4-e, 5-a.

Recomanem fer l'activitat 16 en petit grup i després compartir-la en gran grup. Pretén que els alumnes es formulin preguntes sobre la lectura, les que permeti la informació aportada per la contracoberta. Aquestes preguntes poden ajudar a regular la comprensió al llarg de la lectura i després de llegir, consultant-les i mirant si sabem respondre-les o no. Es poden seleccionar i recollir en un mural.

Exemples de preguntes:

Pot algú tornar-se boig per un plat?

Per què desapareix la gata?

Per què el Bruno és el millor cuiner italià de la ciutat?

Per què és tan especial aquesta gata?

Qui és la Rita? Una amiga? La xicota del Bruno?...

3.3. Activitats per fer mentre llegim

Capítol 1

Activitat 17, 18 i 19

Aquestes tres activitats tenen per objectiu fer fixar els alumnes en els trets distintius de dos dels personatges del llibre: el Bruno i la Maduixa. La primera és una activitat oberta, per anar recollint al llarg de la lectura citacions que ens fan pensar que efectivament el Bruno és molt despistat.

Alguns fragments que demostren que el Bruno és molt despistat:

"...quan no es descuidava la sal, s'oblidava de la punta d'orenga, o de l'alfàbrega fresca, o es deixava les anxoves, o els tomàquets, o l'oli o el vinagre..." (pàgina 9)

"... per més que feia no aconseguia que li vingués a la memòria." (pàg. 10)

"... va haver de trucar un munt de cops a Itàlia per preguntar a la seva mare com es feia això o allò." (pàg. 20)

"Apunta-ho en algun lloc [...] Ja ho faig mamma, però després perdo el paper on m'ho he apuntat: sóc un desastre!" (pàg. 27)

Les altres dues activitats se centren en la descripció de la Maduixa i proposen transformar la descripció que Mercè Canela fa de la gata en un dibuix, tenint en compte tots els detalls, i recollir el secret de la Maduixa.

Solucionari

[...] la Maduixa, la gata del Bruno. [...]. Era grisa i blanca i tenia els ulls d'un verd molt clar (pàg. 8).

[...] la Maduixa, se sabia totes les receptes i, encara que només fos capaç de dir mèu i marrameu, entenia perfectament el que li preguntaven i trobava la manera de fer-se entendre (pàg. 12 i 13).

Activitat 20

Els macarrons *all'arrabbiata* són l'especialitat del Bruno, i la seva recepta genera tota la trama de la història. Per conèixer aquest plat plantegem recollir-ne la recepta. Es poden consultar diferents webs, entre elles:

- webs amb la recepta en català: [mmbb Mercats de Barcelona](#) i [pixiecuina](#)
- vídeo de YouTube (en castellà) : [Penne all'arrabbiata](#)
- vídeo de YouTube (en italià): [Penne all'arrabbiata. Giallo Zafferano](#)
[Penne all'arrabbiata / Ricetta tradizionale⁵](#)

Tant els vídeos com els webs ens mostren diferents versions d'una mateixa recepta, i cap d'elles no porta tàperes, un dels ingredients de la recepta del Bruno. Val la pena aprofitar-ho per fer adonar als alumnes que cada cuiner modifica i fa seva la recepta. Aquest element es pot relacionar amb els secrets de cada cuiner a l'hora de fer els seus propis plats. Caldrà valorar l'ús dels vídeos en italià, en funció del grup classe. Es pot fer un bon exercici d'intercomprensió gràcies al suport audiovisual.

Activitats 21 i 22

Aquestes dues activitats ajuden a aprofundir en els ingredients de les receptes. La primera permet conèixer què són les tàperes, un dels ingredients clau de la recepta del Bruno, i la segona pretén recollir i ampliar vocabulari d'aquest camp semàntic.

Solucionari:

Una tàpera és un aliment petit, tou, de forma arrodonida i color verd que es conserva en vinagre i es posa a les amanides.

Font: DIDAC. <http://www.dicdidac.cat/>

⁵ Data de la consulta dels webs esmentats: 23.05.2016.

Activitat 23

La Rita és un dels personatges importants de la novel·la, i per tant cal que l'alumne la conegui i reflexioni sobre el que fa i la seva manera de ser. És periodista, una professió coneguda pels alumnes a través dels mitjans de comunicació. En una conversa amb tot el grup classe proposem que els alumnes recullin les diferents feines que fan els periodistes, i al llarg de la lectura vagin descobrint i marcant, de tota la llista, les feines que fa la Rita.

Capítol 2

Activitat 24

S'aconsella realitzar l'activitat en acabar el capítol 2. A través d'unes afirmacions sobre els esdeveniments de la novel·la han de deduir si les afirmacions són certes o no, i en cas que no ho siguin les han de corregir.

Solucionari

- De primer van prendre uns macarrons *all'arrabbiata* i després en van voler més.
F: Després volien comprar la recepta.
- El Bruno diu que els secrets de la seva professió són secrets i no s'expliquen. **V**
- Els dos homes li van dir que els enviava un senyor molt important i que aconseguirien la recepta com fos. **V**
- Malgrat tot, el Bruno va tenir la sensació que no tenien males intencions.
F: Tenien males intencions.

Capítol 3 i 4

Activitat 25

La nota dels segrestadors és un dels fets que precipita l'acció de la novel·la. L'aprofitem per proposar als alumnes un exercici de coherència i cohesió del text, cercant l'ordre adequat dels fragments que componen la nota.

Et vam avisar!

Si vols tornar a veure viva la teva gata, ens hauràs de donar la recepta dels macarrons all'arrabiata.

Aviat rebràs les nostres instruccions.

Vigila de no fer cap pas en fals, si no vols que el teu animalot es converteixi en gat a la cassola!

Activitat 26

Aquesta activitat planteja una pregunta de comprensió literal amb la finalitat de no perdre el fil de la història.

Solucionari

Els dos restaurants que també han tingut incidents darrerament són: Chez Romarin i L'Escudella.

Activitats 27 i 28

Aquestes dues activitats treballen l'accés al significat de les paraules a partir de: l'anàlisi de paraules compostes, i la formulació d'hipòtesis de significat que després es verifiquen amb l'ús del diccionari.

Per reforçar la comprensió de la paraula *pistrincs*, d'ús molt poc habitual en català, es demana a l'alumnat que en busquin sinònims.

Solucionari

Worldpistrincs: món (anglès) + diners (català)

Sinònims de PISTRINCS: calés, diners, pasta, metàl·lic, doblers, panís, cèntims, virolla...

Activitat 29

L'activitat vol fer reflexionar l'alumnat sobre el significat literal i figurat de les paraules, analitzant l'ús que es fa de la paraula *safareig* aplicada al diari on treballa la Rita.

Activitat 30

Torna a ser una activitat d'accés al significat, en aquest cas d'una frase feta, *fer mala espina*. Es tracta de deduir-ne el significat a partir del context de la lectura, i de la interacció amb els companys de l'aula.

Capítols 5 i 6

Activitat 31

El Bruno, assessorat per la Rita, ha decidit trobar-se amb els segrestadors i donar-los una recepta (dubta entre la correcta i la falsa). És un bon moment per implicar personalment l'alumne en la lectura, fer-lo posar en la situació del personatge: *què faries en el lloc del Bruno?, què pot passar amb la recepta falsa?* Cal insistir perquè cada alumne justifiqui la seva resposta. Aquesta activitat comporta un posicionament crític davant els esdeveniments de la novel·la. Els alumnes poden compartir després les seves opinions amb altres companys.

Activitat 32

Aquesta activitat torna a ser de lèxic, amb l'objectiu ara de jugar amb les paraules i crear motivació i diversió ordenant les lletres que les componen. Aquesta activitat es pot fer per parelles, ja que són paraules poc utilitzades pels infants.

Solucionari

EMBOIRAT – BATIBULL – PARPELLEJAR – IMPERTINENT – ENTUSIASMADA –
DESCONCERTADA - TRENACLOSQUES

Capítols 7 i 8

Activitat 33

En aquests capítols es fan evidents les deduccions de la Rita a partir dels fets que han passat en la novel·la, a cavall entre la novel·la negra i la d'aventures. Una lectura ràpida o poc concentrada per part de l'alumne pot fer que passi per alt aspectes clau de la història. Per això proposem un

exercici de comprensió inferencial o interpretativa: a partir de la informació de la lectura han de decidir si les afirmacions són certes o falses.

V/ F	Els fets
V	Abel Braol és un magnat de les finances, i el seu principal negoci és la construcció.
V	La immobiliària que compra el restaurant Chez Romarin és Braol & Braol S.A.
F	La policia informa la Rita que Abel Braol té antecedents criminals.
V	La cadena de supermercats Bakombà també és propietat d'Abel Braol.
V	El lloc on el Bruno va a canviar la recepta per la Maduixa és el pàrquing de Bakombà.
F	Els clients del restaurant del Bruno apareixen en una fotografia de la casa de l'Abel Braol.
V	El banc Worldpristrincs dóna préstecs al centre comercial Bakombà.
F	Les càmeres de seguretat del banc han enregistrat Abel Braol amb la Maduixa sota el braç.
V	El banc Worldpristrincs obre una oficina a l'antic restaurant l'Escudella.

Activitat 34

La Rita i el Bruno elaboren un pla per recuperar la Maduixa i descobrir el que es porta entre mans el Sr. Braols. És important que els alumnes estiguin al cas de tots els detalls d'aquest pla perquè és el detonant del desenllaç de la història. En aquesta activitat se'ls demana que expliquin amb les seves paraules el pla que han ideat els dos protagonistes (comprensió inferencial o interpretativa).

Solucionari

El gran pla: anar a casa del Sr. Braol, fer-li una entrevista per a *El Safareig* i aprofitar-ho per investigar, fent-se passar per periodista i fotògraf (pàg. 48).

Capítol 9

Activitat 35

En aquest capítol es deixa veure una part de la professió de periodista. La Rita es prepara l'entrevista per fer al Sr. Braol, porta una llista de preguntes que prèviament ha pensat. Aquest fet desvetlla una part del procés que un bon escriptor fa per elaborar un text, en aquest cas una entrevista. En el capítol la Rita té ocasió de plantejar poques preguntes al Sr. Braol, però ens sembla un exercici significatiu per a l'alumnat elaborar les possibles preguntes de l'entrevista. A més, aquestes preguntes, que poden ser molt variades, requereixen tenir en compte tot el que s'ha llegit fins ara i imaginar-se per on pot anar la història, han de ser versemblants i ajustades a la trama.

Activitat 36

En aquest capítol Mercè Canela ens presenta el personatge més dolent de la història. Proposem un exercici per conèixer-lo millor, a través de la seva descripció i d'adjectius que puguin definir-ne el caràcter.

Solucionari

A la pàgina 56 poden trobar la descripció física del personatge: «l'Abel Braol i Braol, enorme, descomunal, un gegant fet d'un enfilall de palpissos i sacsons que desbordaven la cadira on seia, malgrat que feia ben bé com dues de normals».

Al llarg del capítol es poden recollir adjectius o bé deduir-ne per retratar-ne el caràcter: maliciós, ambiciós, golafre, cridaner, rude...

Capítol 10

Activitat 37

Per comprendre l'escena que la Rita i el Bruno tenen al davant a la cuina del Sr. Braons proposem fer una visualització. Els alumnes han de recrear aquesta escena, marxant una mica del que diu literalment el llibre, i imaginant-se-la a través de tots els sentits: *què veuen?*, *què senten?*, *què intueixen?*

Activitat 38

La cuina del Sr. Braols, amb l'activitat frenètica dels cuiners, ens permet aprofundir en el lèxic de les accions necessàries per elaborar els diferents plats, i treballar un nou camp semàntic. Es tracta de recollir les diferents accions que surten al llibre i esbrinar el significat de les paraules noves per a l'alumnat.

Solucionari

Tallar, pelar, rentar, trinxar, picar, remenar, batre, fregir, bullir, guisar, enforar, rostir, empanar, saltejar, estofar, enrossir, sofregir, escaldar, escalivar, posar al bany maria, salpebrar, picar, tapar, destapar, i tastar.

(pàgina 77)

Activitat 39

Per continuar implicant i motivant l'alumnat en la lectura se li demana que es posicioni davant dels fets que s'exposen: *què hi hagi tants cuiners a la cuina del Sr. Braols en què et fa pensar?* D'aquesta manera s'elaboren noves deduccions i/o hipòtesis sobre la resta de la lectura, que caldrà comprovar posteriorment a mesura que anem llegint.

Activitat 40

El propòsit d'aquesta activitat és mantenir l'atenció de l'alumnat amb un exercici de comprensió literal per recordar i decidir si la informació de les frases que els plantegem és certa o falsa.

Solucionari

- F** La Rita sent debilitat per les revistes de cuina.
- V** La cambrera és una lectora incondicional d'*El Safareig*.
- F** La Maduixa només s'està a la cuina quan té fred.
- V** El Bruno rep un tret i cau a terra.

Capítols 11 i 12

Activitat 41

Activitat per treballar la cohesió i la coherència d'un text, a partir de l'ordenació de diferents fragments.

Solucionari

I com si allò hagués estat una ordre, la gata es va posar a recórrer la cuina, amb la Rita a darrere.

Allà on s'aturava la Maduixa, ella també s'hi aturava: obria armaris, triava estris de cuina i ingredients, mesurava quantitats de cada cosa, apujava o abaixava el foc.

Al principi li va costar una mica interpretar els senyals, però al cap d'una estona ja havia après a distingir entre uns mèus i uns altres, i entre els gestos d'aprovació i els de desaprovació.

Tot sota la mirada divertida del Bruno, que només obria la boca per animar la seva amiga, però que en cap moment no es va dignar a contestar-li cap de les seves consultes, per molt atabalada que la veiés.

3.4. Activitats per després de llegir

Activitat 42

Iniciem les activitats de després de llegir amb unes preguntes de comprensió global del text. Són preguntes de comprensió inferencial o profunda, en què l'alumne ha de disposar de tota la trama de la història i haver comprès bé els detalls de desenllaç per poder-les respondre. Es plantegen en forma d'un petit desafiament (*saps contestar...?*) per provocar la implicació de l'alumnat.

Activitat 43

Aquesta activitat ens permet treballar el punt de vista. La lectura del llibre ha permès a l'alumne conèixer tota la història, els fets són uns però en canvi els titulars dels diaris són diferents. Tots són certs, però tots destaquen aspectes diferents d'una mateixa història.

L'activitat plantejada al quadern de l'alumne es pot fer individualment o per parelles. L'objectiu és adonar-se de com poden variar les notícies depenent del punt de vista, de l'aspecte en què ens fixem o vulguem destacar.

Posteriorment recomanem fer per parelles una tasca d'escriptura. Els alumnes han de triar un dels titulars i escriure la notícia.

Activitat 44

Aquesta novel·la atrapa el lector per molts aspectes: l'aventura, la deducció i la investigació, la intriga... i també per la història d'amor. Té tots els ingredients necessaris per agradar als infants i fer-los desitjar llegir llibres similars.

En aquesta activitat proposem als alumnes que es fixin en la relació que mantenen els dos protagonistes. Des dels primers capítols sabem que el Bruno està enamorat de la Rita, però la seva tímida no li permet decidir-se a declarar-li el seu amor. L'alumne ha de fer un exercici d'empatia i posar-se a la pell del Bruno, recordar els diferents moments de la trama i justificar quin és al seu parer el millor moment que podria trobar per declarar-s'hi (de fet un cop està a punt de fer-ho però no s'hi acaba de decidir).

Activitat 45

Proposem en aquesta activitat analitzar el personatge dolent de la història: el Sr. Braols. Els alumnes han d'apropar-se als trets psicològics del personatge, recordar els fets més reprovables que ha dut a terme i reflexionar sobre la seva manera d'actuar.

Activitat 46

Proposem una activitat per reflexionar sobre el gènere literari. Es tracta que els alumnes expliquin amb les seves paraules el tipus de llibre que és *Per un plat de macarrons*.

Activitat 47

Un cop llegit el llibre podem tornar a fullejar-lo fixant-nos ara en les il·lustracions. Fixar-se una mica en l'estil de les il·lustracions ens pot ajudar a conèixer la feina del Ramon Rosanas. Podeu trobar informació sobre ell a:

- vikipèdia: https://ca.wikipedia.org/wiki/Ramon_Rosanas.⁶

- blog: <https://ramonrosanas.com/>⁷

Solucionari

L'il·lustrador fa els dibuixos en blanc i negre, utilitzant les formes plenes en negre per marcar detalls o delimitar peces de roba o objectes.

Totes les il·lustracions estan carregades de detalls. Els personatges porten roba amb costures, dobles, botons, sivelles... i els cabells i les expressions de la cara també estan cuidats. Els espais contenen tot tipus de detalls: plantes, petits objectes, marcs, volutes, plafons, sanefes, prestatges, mobiliari...

Els espais (paret, terra, sostre) es distingeixen els uns dels altres per línies més gruixudes i trames.

⁶ Consulta: 25.5.2016.

⁷ Consulta: 25.5.2016.

Activitats de la 48 a la 52

Aquest conjunt d'activitats són d'ampliació. Parteixen de diferents aspectes que han sortit durant la lectura (les receptes, noms d'ingredients, plats italians), i s'intenta aprofundir en el seu coneixement amb activitats variades i engrescadores per a l'alumnat (sopa de lletres, audició d'una cançó, elaboració de la recepta de macarrons que els hi agrada a ells).

Activitat 48

Aprofitant el lèxic en italià que surt al llibre, aquesta activitat vol ajudar l'alumne a establir connexions i reflexionar sobre altres paraules que conegui d'aquesta llengua.

Activitat 49

Es proposa als alumnes que recullin la recepta de macarrons que fan a casa i comparar-la amb la recepta del Bruno.

Activitat 50

La novel·la recull el que es pot arribar a fer per un bon plat de macarrons, en aquest cas els actes gens lloables del senyor Braons i els seus sequaços, però quan es passa gana o dificultats pensar en un plat de macarrons ens fa fugir d'una realitat poc agradable. La cançó «Els macarrons de Bitayna» és una adaptació d'una peça popular italiana que parla d'un soldat pobre que preferiria no estar a la guerra, i ho exterioritza expressant que el que més li agradaria és tenir al davant un bon plat de macarrons.

La cançó es pot descarregar d'aquesta web:

<http://redmp3.cc/7981252/bitayna-els-macarrons.html>. Es proposa als alumnes una activitat d'audició i comprensió per endreçar les diferents estrofes.

Activitat 51

La pasta és un dels plats que agraden més als alumnes. Tornem a proposar un exercici de fer connexions per recordar els plats de pasta que coneixen.

Activitat 52

El camp semàntic dels ingredients culinaris pot ser en part desconegut per als alumnes. Per això proposem un nou exercici de lèxic, en aquest cas a partir d'una sopa de lletres.

Activitat 53

Els secrets culinaris són els que donen fama i prestigi a un cuiner. A la novel·la se'n destaca la importància. El Bruno tria mantenir-se fidel als seus secrets, i això generarà tota la trama de la història, perquè el Sr. Braol està disposat a qualsevol cosa per aconseguir les receptes.

A partir dels fets de la novel·la proposem que els alumnes reflexionin i donin la seva opinió crítica sobre els secrets. L'activitat es pot fer individualment abans de posar-la en comú. Algunes preguntes per a la conversa podrien ser:

- En teniu, de secrets?
- Si algú us ha confiat algun secret, per què és important mantenir-se fidel i no xerrar-lo?
- Us agrada tenir secrets?
- Us ha passat alguna vegada de no poder resistir-vos a les ganes d'explicar un

Activitat 54

Activitat totalment oral. Es necessita com a mínim una sessió, perquè els alumnes han de poder fer les preguntes i ser preguntats lliurement desplaçant-se per l'espai. Finalment, es consensuen en gran grup i valorem globalment la lectura del llibre i el treball que n'hem fet.

4. Quadre de continguts

A la taula següent s'indica quins continguts es treballen a cada apartat del dossier de l'alumne i la seva referència a la guia didàctica (els números indiquen l'apartat).

	Dossier de l'alumne
Coneixement de l'autora: la Mercè Canela	1, 2,3, 4, 5, 6, 7
Creació d'expectatives sobre l'obra, activació de coneixements previs	11, 12, 13, 14,16
Exploració del llibre i localització de dades bibliogràfiques	10, 15
Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula i del centre	8, 9
Ampliació de lèxic: <ul style="list-style-type: none"> - Lèxic al voltant de l'edició de llibres - Paraules compostes - Comparacions, frases fetes, expressions... - Camp semàntic: ingredients de cuina - Accions (per elaborar plats) - Paraules en italià 	21, 22, 27, 28, 29, 30, 32, 38, 48, 51, 52
Gènere de l'obra	46
Descripció dels personatges que intervenen	17, 18, 19, 23, 36, 45
Gèneres textuais: <ul style="list-style-type: none"> - Recepta de cuina - Nota (dels segrestadors) - Descripció (cuina del Sr. Braols) - Entrevista (de la Rita) - Cançó 	20, 25, 35, 37, 49, 50
Producció de textos	35, 37, 49
Elaboració de connexions personals amb els sentiments i vivències dels protagonistes de l'obra	31, 44
Elaboració d'hipòtesis i inferències	31, 44
Observació i anàlisi d'il·lustracions	47
El punt de vista	43
Comprensió literal	26, 31, 34, 39, 40, 42
Comprensió inferencial o interpretativa	24, 30, 32
Comprensió crítica o de judici	39, 52, 53, 54
Valoració del llibre	44

5. Bibliografia

ASSOCIACIÓ D'ESCRITORS EN LLENGUA CATALANA. Webs d'autors.

Mercè Canela. [En línia] <<http://www.escriptors.cat/autors/canelam/>>.

[Consulta: 23.05.16]

BADIA, Dolors; Montserrat VILÀ. *Juegos de expresión oral y escrita*. Barcelona: Graó, 2009.

DIDAC. *Diccionari de català*. [En línia] <<http://www.dicdidac.cat/>>.

[Consulta: 23.05.16]

Enciclopèdia.cat [En línia] <<http://www.enciclopedia.cat/>>. [Consulta: 23.05.16]

FRENKIEL, Pierre. *90 juegos de escritura. Motivar la escritura en grupo*. Madrid: Editorial Popular, 2012.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. *Material didàctic. Programa el Gust per a la lectura*. [En línia]

<<http://xtec.gencat.cat/ca/projectes/lectura/gustperlalectura/materialdidactic/>> [Consulta: 23.05.16]

JAQUET, Jaqueline; Silvia CASULLERAS, Núria MIRAVET. *40 jocs per parlar català*. Barcelona: Graó, 2004.

Viasona. Tota la música en català. [En línia] <www.viasona.cat>. [Consulta: 23.05.16]